

INTEGRAREA PROFESIONALĂ A MIGRANȚILOR MOLDOVENI PESTE HOTARE

Diana CHEIANU-ANDREI

Fenomenul migrației continuă să fie o provocare pentru Republica Moldova, oferind oportunități, dar și riscuri în ceea ce privește nivelul și perspectivele de dezvoltare durabilă a țării. Au fost realizate numeroase cercetări care pun în evidență multitudinea de aspecte ale acestui proces – tendințele migraționiste [1], remitențele [2], situația gospodăriilor cu migranți [3], consecințele asupra unor categorii vulnerabile (copii, bătrâni) [4] etc. și mai puține în ceea ce privește integrarea profesională a migranților moldoveni în țările de destinație.

Deși, datele privind migrația forței de muncă oferite de statistica oficială sunt supuse criticilor, pe motiv că nu indică volumul real al migrației, acestea permit o analiză în dinamică a proceselor migraționiste, inclusiv a celor cu un nivel înalt de educație. Astfel, potrivit Anchetei Forței de Muncă, în perioada anilor 2000-2011, asistăm la procesul de creștere a ponderii populației cu studii superioare în totalul migranților aflați la muncă peste hotare – de la 7,7% la 10,6%.

Cunoașterea problemelor ce țin de integrarea profesională a moldovenilor în țările de destinație este posibilă prin realizarea studiilor în comunitățile de destinație. Însă numărul unor asemenea cercetări este redus. Studiul *Cartografierea diasporei moldovenești în Italia, Portugalia, Franța și Regatul Unit al Marii Britanii* [5] evidențiază provocările integrării profesionale a moldovenilor în aceste țări, fiind realizat pe un eșantion de 760 respondenți.

26,9% dintre migranții moldoveni activează la același loc de muncă de când au ajuns în una din cele 4 țări de destinație cercetate.

Analiza migranților, prin prisma domeniilor economice în care au activat în Moldova, relevă că pe primele trei poziții se situează moldovenii care au plecat din sistemul educațional – 19%, domeniul comerțului – 14% și a sistemului de ocrotire a sănătății și serviciilor sociale – 11%. Aceasta relevă gradul înalt de calificare al migranților moldoveni. Activează însă moldovenii peste hotare în alte domenii, cele în care este solicitată forța de muncă – serviciile comunitare, sociale și personale – 33%, construcții – 20%, servicii de administrare a gospodăriilor casnice – 13%.

Angajarea în același domeniu de activitate economică peste hotare este caracteristică doar pentru 12% din numărul de migranți spre aceste țări de destinație, de obicei, pentru cei din domeniul construcțiilor, ocrotirii sănătății și serviciilor sociale, transportului și telecomunicațiilor, serviciilor comunitare, sociale și personale (Tab.1).

Tabelul 1

Domeniile de activitate economică a migrașilor moldoveni
în Republica Moldova și peste hotare, %

Nr. crt.	Domeniul de activitate economică	Au activat în Moldova, % (493 persoane)	Activează peste hotare, % (621 persoane)	Ponderea celor care nu și-au schimbat domeniul de activitate economică, %
1.	Agricultură	7,7	1,1	0,2
2.	Industria extractivă	0,2	-	-
3.	Industria prelucrătoare	9,1	6,3	0,8
4.	Producția și distribuția de energie electrică, gaze și apă	1,4	0,6	0,2
5.	Construcții	6,7	19,6	<u>5,1</u>
6.	Comerț cu ridicata și cu amănuntul	14,4	4,2	0,4
7.	Hoteluri și restaurante	4,5	9,7	0,6
8.	Transport și comunicații	6,9	6,0	<u>1,0</u>
9.	Activitate financiară	3,9	1,0	0,6
10.	Operațiuni imobiliare, arendă și servicii	0,4	0,6	0,0
11.	Administrație de stat, asigurări sociale	8,5	1,0	0,4
12.	Educație	18,5	0,8	0,4
13.	Ocrotirea sănătății și serviciile sociale	10,8	2,9	<u>1,4</u>
14.	Alte servicii comunitare, sociale și personale	6,7	33,3	<u>1,0</u>
15.	Servicii de administrare a gospodăriei casnice	0,4	12,9	0,2
	Total	100,0	100,0	12,4

Dintre moldovenii care au fost încadrați în câmpul muncii până la emigrare, doar 21,7% activează în același grup profesional în care au lucrat în Moldova (conform Clasificatorului ocupațiilor ISCO-88). Mai mult de jumătate dintre aceștia sunt muncitori necalificați, dar o parte o constituie meșteșugarii și muncitorii calificați în domeniul construcțiilor, operatorii la mașini și mecanisme, specialiștii de calificare medie, muncitorii calificați în domeniul serviciilor și vânzătorii în magazine și piețe (Tab.2). Constatăm că pe piețele de muncă externe nu sunt necesare cunoștințele specifice și competențele deținute de migrașii moldoveni. În primul rând, nu sunt valorificate peste hotare studiile și calificările migrașilor moldoveni. Există o nepotrivire între calificările deținute de 78,3% dintre migrașii moldoveni și muncile exercitate de către aceștia. De obicei, moldovenii exercită munci pentru care sunt supracalificați. Șanse mai mari de a se realiza profesional au muncitorii

din categoriile de tarificare medii. Marea majoritate a migranților moldoveni însă sunt impuși să-și schimbe domeniul de activitate.

Tabelul 2

Apartenența migranților la grupurile profesionale
în țara de origine și cele de destinație, %

Nr. crt.	Grupul profesional	Au activat în Moldova (N=493), %	Activează peste hotare (N=621), %
1.	Conducători de unități economico-sociale	6,1	0,6
2.	Specialiști înalt calificați	26,6	3,2
3.	Specialiști de calificare medie	12,0	8,2
4.	Funcționari de birou	2,2	3,4
5.	Muncitori calificați în domeniul serviciilor și vânzători în magazine și piețe	18,1	6,4
6.	Muncitori calificați în domeniul agriculturii	0	0,2
7.	Meșteșugari, muncitori calificați în domeniul industriei extractive, construcțiilor etc.	5,3	11,1
8.	Operatori la mașini și mecanisme	11,0	9,0
9.	Muncitori necalificați	18,9	57,8
	Total	100,0	100,0

Actualmente, nu există acorduri, mecanisme dintre Republica Moldova și alte state privind angajarea migranților moldoveni potrivit competențelor și nivelului de instruire. Respectiv, migranții moldoveni realizează peste hotare munci pentru care sunt supracalificați: servicii de îngrijire a copiilor, servicii de îngrijire a persoanelor în etate, servicii de menaj și administrare a gospodăriilor casnice. Deci, migrația persoanelor calificate din Republica Moldova constituie, în general, un fenomen de *irosire a creierilor* întrucât forța de muncă calificată este angajată preponderent la munci subcalificate. Numărul persoanelor calificate care sunt valorificate în țările de destinație sau care revin și valorifică experiența acumulată peste hotare în țara de origine este mic.

Referințe:

1. LUECKE, M., MAHMOUD, T.O. and PINGER, P. *Patterns and Trends of Migration and Remittances in Moldova*. Chisinau: IOM, 2007.
2. LUECKE, M., MAHMOUD, T., STEINMAYR, A. *Labor Migration and Remittances in Moldova: Is the Boom Over?* – Chișinău: IOM, 2009.
3. *How Moldovan Households Manage Their Finances Knowledge and Practices/* International Organization for Migration. Survey Report. Chisinau: IOM, 2008.
4. CHEIANU-ANDREI, D., GRAMMA, R., MILICENCO, S. et al. *Specific needs of children and elderly left behind as a consequence of migration*. – Chisinau: CEP, USM, 2011. ISBN 979-9975-71-165-4.
2. CHEIANU-ANDREI, D., *Cartografierea diasporei moldovenești în Italia, Portugalia, Franța și Regatul Unit al Marii Britanii*. – Chișinău: OIM, 2013. Disponibil: http://www.iom.md/attachments/110_raportfinalrom.pdf